

De muur

F.A. Muller

De Chinese muur maar dan egaal, zwart en huizenhoog. Dat was de eerste gedachte van Josef L. toen hij bij de muur aankwam. Hoewel hij geruchten had opgevangen over het bestaan ervan, was dit onmetelijke bouwwerk niet in zijn hoofd opgekomen als mogelijke bestemming van de wereldwijde trektocht waar hij jaren geleden aan was begonnen. Indertijd had hij de drang gevoeld op pad te gaan, meer kon hij er eigenlijk niet over zeggen. Naarmate zijn omzwervingen langer duurden, werden de geruchten over de zwarte muur talrijker. Sommigen beweerden de muur 'met eigen ogen' gezien te hebben en waren bezig de weg terug naar huis te vinden. Onder hen waren getekende gelaten en gelaten gezichten. Anderen beweerden dat er in de geruchten geen greintje waarheid school. Zulke verhalen dienden slechts om de mens klein te houden door zich onbetekenend te laten voelen. Weer anderen zagen in de muur een even overweldigend als tastbaar Gods-bewijs.

De strijdige berichten hadden Josef L. niet doen besluiten zijn reis te beëindigen. Integendeel, verbeterd was hij voortgegaan. Nu had zijn tocht alsnog een bestemming gekregen. Hij moest en zou erachter komen of de muur bestond. Nu hij ervoor stond, was het gelijk van sommigen *bewezen*, dat was zijn eerste gevolgtrekking. Hij liep naar de muur toe en legde zijn handen en gezicht er tegenaan. Hierna deed hij een paar passen terug. Overal zag hij mensen. Enkelen stonden met hun rug tegen de muur en hielden hun ogen gesloten of stonden met de blik op oneindig. Anderen waren gaan zitten in het wilde gras dat bij de muur groeide en keken ontredderd om zich heen.

Toen zag hij een enorme stellage tegen de muur staan, met een hoeveelheid verdiepingen die zich niet snel liet schatten. Op de stellage stonden zeker honderd mannen, allen uitgedost in kledij die men kent van voorstellingen van schilders uit andere tijden.

L. liep naar de stellage en voegde zich bij de mensen die keken naar de schilders. Zij waren bezig, met een palet in de hand, op de muur te schilderen. Ze gingen in hun werk op, doch fluisterden elkaar af en toe enkele woorden toe en wierpen soms zelfs een blik op de kijkers achter hen. Geen toeschouwer bleef onberoerd. Er waren toeschouwers die met ingehouden adem het werk van een enkele schilder stonden te bestuderen. Er waren er die met een betrand gezicht en bijtend op een hand stonden te kijken, alsof ze getuige waren van een huiveringwekkende gebeurtenis. Een enkeling proestte van het lachen, op een manier die op ieder moment over kon gaan in huilen. Weer anderen lagen verzonken in gebed.

Terzijde stond een man met een benig gezicht en een poppensnor. Hij liep op Josef L. af en zei dat naar zijn komst was uitgezien. Of hij zo vriendelijk wilde zijn hem te volgen. Josef L. volgde hem.

- Hier, dit is uw plaats, Mijnheer L., zei de man na enkele minuten lopen en wees op een lege plek nabij de stellage. Iets anders doen dan deze vriendelijke poppensnor gehoorzamen, kwam niet op in de verraste L. Nu pas zag hij dat de schilders met haardunne penselen bezig waren een vlakje van enkele vierkante centimeters te vullen dat van een wit grondlaagje was voorzien. Aan iedere streek ging bedenktijd vooraf. Sommige schil-

ders wachtten tientallen minuten voordat ze een volgend stipje of streepje aanbrachten. Van impulsieve schilderkunst moet men hier niets hebben, mijmerde L., men gaat hier zeer overdacht te werk. De schilder voor hem keek de poppensnor aan die L. zijn plaats had gewezen en nadat de poppensnor had geknikt, zei de schilder tegen L.:

- Welkom Mijnheer L. Maakt u het zich gemakkelijk.

De schilder wees met de achterkant van zijn penseel op een krukje met een kussentje. Vermoeid maar vol verwachting nam L. plaats. Vanaf hier kon hij het werkstuk van deze schilder aan een uitvoerig onderzoek onderwerpen. Hij had geluk dat deze schilder op de eerste verdieping stond. Andere toeschouwers moesten op ladders of andere verhogingen naar de schilders kijken. Weer anderen hadden een verrekijker op de muur gericht en sommigen verrichten hun waarnemingen vanaf de grond door een telescoop.

Josef L. deed zijn uiterste best te achterhalen waarom hij bij deze schilder was neergezet. Niets zag hij in de miniatuur wat hij op zichzelf kon betrekken. Uiteindelijk vroeg hij hardop of de miniatuur soms een abstract portret van *hem* was. Zonder zich om te draaien schudde de schilder zijn hoofd. Het was duidelijk dat de schilder verder niet lastig gevallen wilde worden.

In de miniatuur zag L. voornamelijk grauwe kleuren, met hier en daar een enkel stipje rood, een haartje wit en een puntje blauw. Kleurrijk kon je de miniatuur niet noemen, vond hij. Na enige tijd besloot hij wat nauwkeuriger naar de andere miniaturen te kijken: misschien dat vergelijken iets opleverde. Al wandelend langs de muur liet hij zijn ogen langs tientallen andere miniaturen glijden. Ze leken op elkaar als bladeren aan een boom. De fascinatie die L. had overvallen toen hij de muur voor het eerst had zien oprijzen uit het landschap, begon plaats te maken voor ergernis. Hij wendde zich tot de poppensnor, die hem stilzwijgend was gevolgd. Die moest toch kunnen uitleggen wat er aan de hand is? De plaatswijzer hield zijn hand achter zijn oor, helde zijn hoofd schuin achterover, strekte zijn andere arm schuin omhoog en wees in de verte met een horizontaal gestrekte wijsvinger. Voordat L. iets had kunnen vragen, keek hij naar de verte en ontwaarde tekenen van commotie. Hij keek de plaatswijzer vragend aan. Die bleef naar de verte wijzen, nu met een gezicht dat boekdelen sprak: *daar* komen de antwoorden op al uw vragen aan, leek hij te zeggen.

L. zette het op een lopen. Tien minuten later arriveerde hij buiten adem bij de commotie. Op een andere enorme stelling stonden mannen met druipende reuzenrollers de muur zwart over te schilderen. Met een enkele haal verdwenen tientallen miniaturen en daarna was het alsof ze nooit hadden bestaan. Af toe werden ze belaagd door een mensen die hun dit werk kennelijk wilde beletten. Maar deze rolververs waren omringd door potige kerels die al te opdringerige lieden doortastend afhielden. Soms werd een bak zwarte verf door een steen getroffen en viel om. Raak! Een vertwijfeld gejuich steeg kortstondig op uit een hand vol kelen. Een potige kerel riep:

- Hou toch op beste mensen, de voorraad zwarte verf is onuitputtelijk. Niemand kan het tegenhouden. Hoewel wij ook maar ons werk doen, handelen wij naar eer en geweten. *Om erger te voorkomen.* Blijf toch kalm en keer terug naar uw levens.

Keer terug naar 'uw levens'? Josef L. begreep het niet. De raadsels vermenigvuldigden zich, want wat moest dit tafereel met de reuzenrollers nu weer betekenen? Waar had de potige kerel het over? Aan een man met een angstig gezicht stelde hij deze vraag. De man zei zacht:

- Ze maken alles kapot. Ze maken alles kapot.

Ja, dank je de koekoek, dat zag L. ook wel. Maar waarom? Wat moest dit alles nou betekenen? De man met het angstige gezicht bleef dezelfde zin prevelen. L. holde terug naar de plaats die hem was toegewezen bij de eerste stelling. Onverstoorbaar schilderde 'zijn' schilder verder. Opgelucht maar hijgend van het hollen keek L. om zich heen. Het viel hem nu ineens op dat er vrouwen noch kinderen waren te bekennen. Op ongeveer tien meter afstand stond een dikke man te kijken naar de schilder recht voor hem. L. liep op de dikke man toe.

- Mijnheer, mijn naam is Josef L. Mag ik u iets vragen? Die schilder, *daar*, schijnt iets met mij te maken te hebben. Ik heb echter geen flauw benul wat. Heeft deze schilder, *hier*, iets met u te maken? Wat is hier in hemelsnaam aan de hand? En heeft u enig idee wat de zwarte rollers betekenen die daar, in de verte, op ons af komen denderen?

De dikke man draaide zijn hoofd naar L., keek hem een poosje aan met diep gelezen ogen die een strook wildernis van wenkbrauwhaar torsten, en draaide zijn hoofd weer terug. Wat nou weer, dacht L., veelbetekenend zwijgen en een alleszeggende blik? Hij voelde dat het geen zin had zijn vragen te herhalen en liep terug naar zijn plaats.

Aldaar aangekomen zag hij dat zijn schilder, evenals de andere schilders op de stelling, was begonnen zijn penselen schoon te spoelen en de verfresten van zijn palet te krabben. L. zocht met smekende blik naar de plaatswijzer. Nergens was het benige gezicht met de poppensnor meer te bekennen. Hij keek vervolgens weer naar zijn schilder. Diens ogen straalden de vergeefse treurigheid uit van heen en weer zwiepende regenwisser op de voorruit van een auto tijdens een wolkbreuk. Terwijl de schilder zijn spullen inpakte, richtte hij zich voor de laatste keer tot L.:

- Het is voorbij, Mijnheer L., mijn collegae en ik hebben onze taak volbracht. Kijk eens aan, ik heb uw leven voltooid. *Josef L.* Wees niet bevreesd, het einde zal voorbij zijn voordat u er erg in heeft. Maakt u het niet erger dan het is. Geniet er nog even van. ■